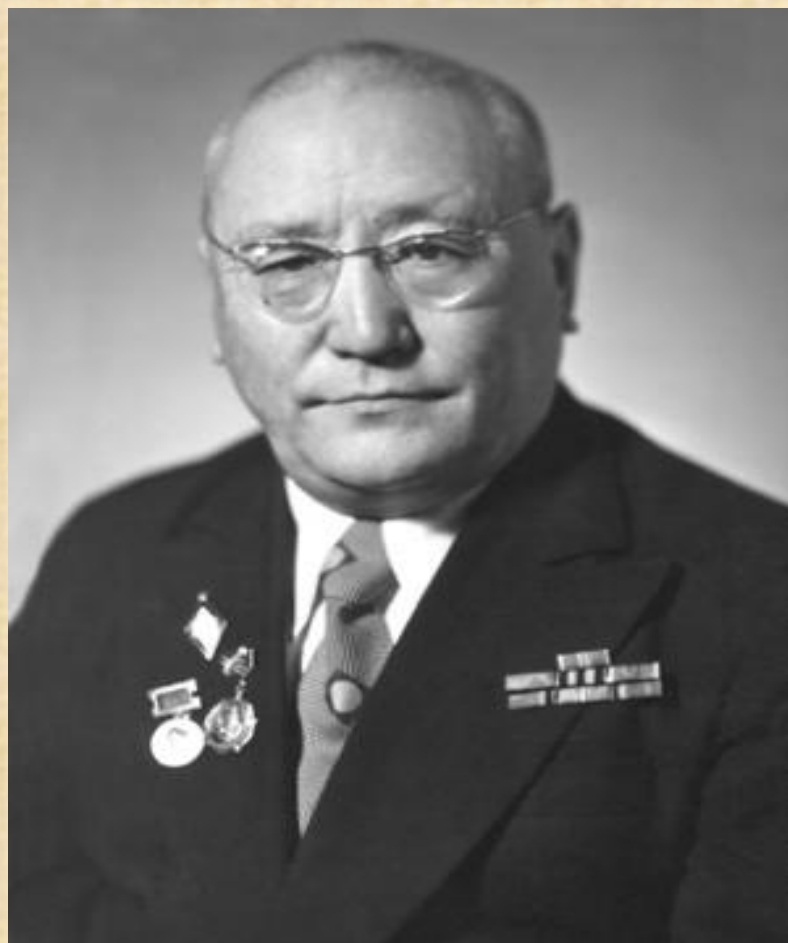

Презентацияны онордо : Дорофеева Саргылана
Витальевна
алын кылаас учуутала
Сунтаар улууһа
Маар-Күөл орто оскуолата

**Саха народнай
поэта
Петр Тобуруокап**

- **1917** сыллаахха **алтынны** 25 күнүгэр, Үөһээ Бүлүү улуунун Ороһу нэһилиэгэр төрөөбүтэ.
- Эһэтэ **Тобуруо Бүөтүр** байанайдаах булчут үһү. Кини аатын биэрбиттэр.

Аатым туһунан

ТОБУРУО- эһэм оҕо эрбэҕин саҕа
мэнин тавро диэнтэн буолбут эбиппин
БУРУОКАП- булчутум өтө биллэр
УРУОКАП –отуттан тахса сыл
учууталлаабытым көстөр
АП БҮӨТҮР –аарыма поэт буолуом.

П. Тобуруокап

**Кустуктуров – Иванов
Василий Ксенофонович**
суруйааччы, журналист,
«Колхоз суола» хаһыат
редакторынан
үлэлээбитэ.

**Аҕата Николай
Петрович** –сүрдээх
үлэһит,булдунан,таһаҕас
тиэйииитинэн дьарыгырар
эбит.

**Ийэтэ Евдокия
Ксенофоновна Иванова –
Тобуруокаба.**Ийэтин
өттүнэн таайа Василий
Иванов-Кустуктуров -
поэт, учуутал. Кинини
ааҕарга-суруйарга
үөрэппит.

**Георгий Романович
Кардашевский
филолог. наука кандидата,
биллиилээх фольклорист,
литературнай
чинчийээччи**

Оскуолаҕа сылдьан уус-
уран тыл алыбыгар
уһуйулар.

4 кылааска сылдьан
бииргэ үөрэммит доҕоро
Г. Кардашевскийы
кытта “Эдэр сибэкки”
диэн бастакы илиинэн
суруллубут
хоһооннорун
хомуурунньугун
таһаарар.

1935 сыллаахха
Бүлүүтээби Н.Г.
Чернышевской
аатынан учуутал
техникумугар киирэр.

1937 сыллаахха
учуутал дипломун
ылан **Өргүөт**
оскуолатыгар нуучча
тылын учууталынан,
директорынан
үлэлиир.

1942 сыллаахха сэриигэ
тылланан барар. Сталинград
фронугар наводчик
пулеметчик быһыытынан
сэриилэхэр.

1943 сыллаахха бааһыран
дойдутугар эргиллэн кэлэн
оскуолаҕа салгыы үлэлиир.

Пулеметчик Тобуруокап

Сэтгэ кылаастаах окуола диниктара Петр Николаевич Тобуруокап сэрингэ 1942 сүл бэс ийыгар ыгырыллыбыта, "Баара-суоҕа түөрт ыйдааҕыта холбоспут тапталаах кэргэнтэн арахсыы олус ырааханда", – диирэ Петр Николаевич. Чебаркуль станцияда тинийэн, "Максим" дизен-ааттанар станковай пулеметник идэтигэр үөрэнэр. Үчүгэйди-х ытарын иһин самолету ытар лаараламмыт пулеметка салгыы үөрэтээри, гиммыттарын, фронтга барарга тылланар. "Туох кистэлэ кэлиэй, очотооҕу санаам бэрт судургута – тапталаах кэргэммэр түргэнник тонно охсор бадалаабым. Оттон ону быһаара охсуохтаах фронт эрэ этэ. Эбэтэр – өл, эбэтэр бааһыран, тыыннаах ордон – түргэнник диилээ!" – дии-дии, обонньор эдэр, эркиннээх састарып санаан, күлүн чаааарара. Маршовой рота састаабыгар киллэрэн. Сталинград оборонатыгар илдьэллэр. Ити 1942 сүл алтыһыы сараланыта этэ. Волга өрүтү кыайан туоратбаттар.

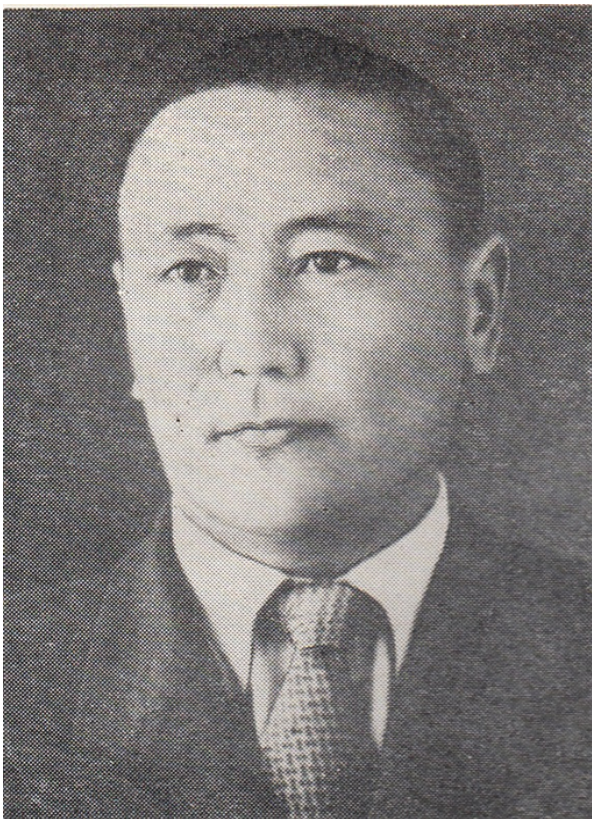
Немец, өгөчөнү даҕаны туораппат курдук, артиллериянан ытталыы, самолеттарынан буомбалыы турара. Ол иһин өстөөх көрбөт сиригэр диири өрүс кытытынан сатыы бараллар. Түүн эрэ хаамаллар. Сэтгэ түүн хааман, өрүтү этэнгэ туоруур сирин булаллар. Тута инники кирбингэ аҕалаллар. Станковай пулеметтарынан сатаан ытар иһин орду-батах. Сылгы харахтаах сааха уола кэлбитигэр улаханник үөрэллэр. Пулемету сууяан-сотон, илйибит диэнэтэлэрин уларытан ытан көрбүтэ, бэркэ үлэниир эбит. Илйибитин курдук ууну кутан, салпаас диэнэтэлэрин аҕалтаран, сэринлэрэгэ толору бөлөм буолар. Сотору атаака сабаланар. Ол гынан баран, киннээз көстөрүн курдук, туран буолбакка, сыллан эрэ инники диэки сыбарыйаллар. Өстөөх буулдыта хойуу эрэри, бэйэтэ көстүбэт. Ол иһин буруо бурдачылар сирин диэки туһулуу-туһулуу кылгас-кылгас уочараттарынан ытталыр. Ити курдук дуоннаах сирин сыбарыйбаттар. "Окопаться!" – диин хамаанда сатарыыр. Ити кэмгэ икки киһилэрэ хайыы-үйэ өлө охсубут! Хайыахтарай, түргэн үлүгэрдик, пулеметтарын астааха эрэ быгар гына, окуола хастан бурдачыталлар. "Ону баҕас нуучча, грузин тэттиэнэх уолаттара тулуппаттара, нэчээс үлүгэр тибиһэн-табыһан, сүргэйдэн кабылаллар", – диин Петр Николаевич күү-дэаа буолар. "Дэа, ити курдук, инники кирбингэ өр сэримлэстим. Пулеметум үчүгэйэ бэрт, мин да сууяа-сото сылдьабын. Түүн окуопабар софон түһөрөн күүһан көрүгэ

сытан утуйабын. Эбэтэр дуһуурустубаҕа сөргөхтик турабын. Немецтэр көстүбэттэрин даҕаны иһин, баарын биллэрэрдий, сотору-сотору ытталыахтааххын. Ол иһин элбэх буулдыа. уу наада. Биирдэ соллуурунан уу баһан истаһиһа, миһигин аһаан бултас-тылар. Кута сатаатым. Солуурум кылдыһытын тутан иһэр иһим уот аһыйа түстэ, солуурум эһиллэн хаалла. Бэйэм үмөс охтон, нэһиллэ-сыллан, окуопабын булдум. Буулдыа тымырбын таппыт быһыылаах. Уолаттарым олбу таҕаһынан баһаа сатаатылар эрэри, хааным тохтообокко сүүрэр. Полевой лазаретка эмтин сатаан баран, госпиталга ыттылар. Оттон теплоходунан Саратов куоратка аҕалан, алта ийи быһа эмтэттилэр. Ол кэмнигэ, сааны кыайан тутар кыага суох диин, дойдубар ытан кабыстилар. Аҕа дойдум ырахан кэмгэр инники кирбингэ сылдыбыллынан, сатыы сэрин саллаата үгэр таҕара онгостубут. "Максим" пулеметунан сүүһүмэн тыһыынча ботуруону ыттыллыһан юкөн туттабын. Ити үлүгэр элбэх буулдыа биир эмэ өстөөхү көрүгэттэ иһи диин эрэл санаалааххын", – диин кэлсээнин өрүү өрө күүрүүлээхтик түмүктүүр.

Пулеметчик Петр Николаевич Тобуруокап ол уоттаах сыллара санатар "Аҕа дойду Сэрингэ" II степени уорданын, Терманияны кыайыы иһин" мэтээлин кизэн тутта кэтэрэ.

ХААРТЫСКАҔА: пулеметчик П.Н. Тобуруокап
А. Васильев-Кордуган

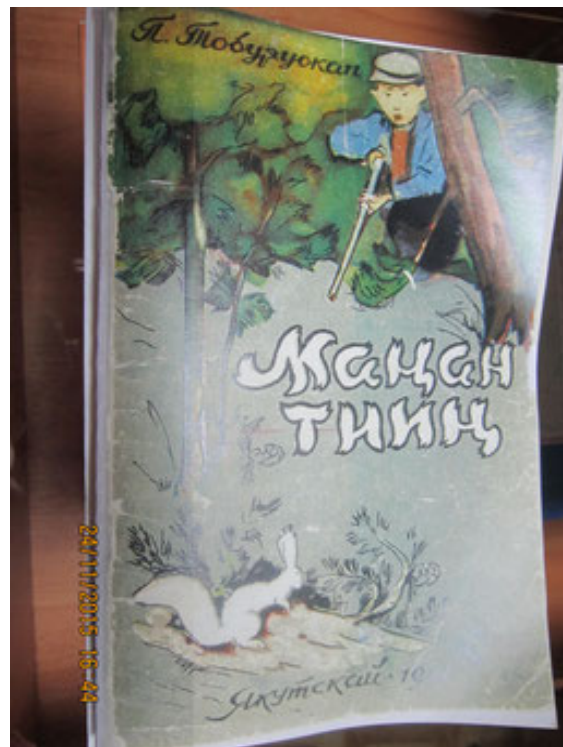
1948 сыллаахха бастагы
кинигэтэ

”Буукубалар мунньахтара”
бэчээттэммитэ.

1957 сыллаахха ССРС
суруйааччыларын Союзун
чилиэнэ буолбута.

Библиографическай эриэккэс буолбут кинигэлэрэ

1959 сыллаахха тахсыбыт кинигэлэр

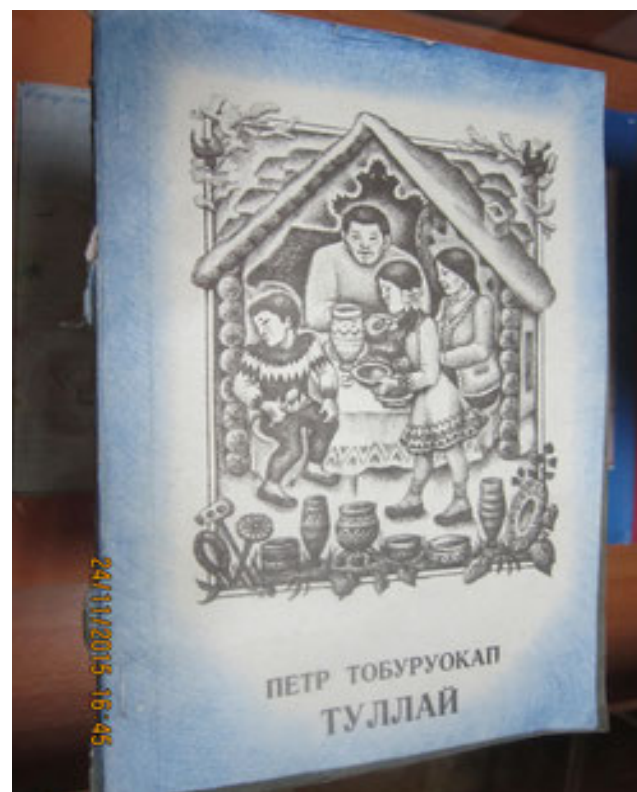
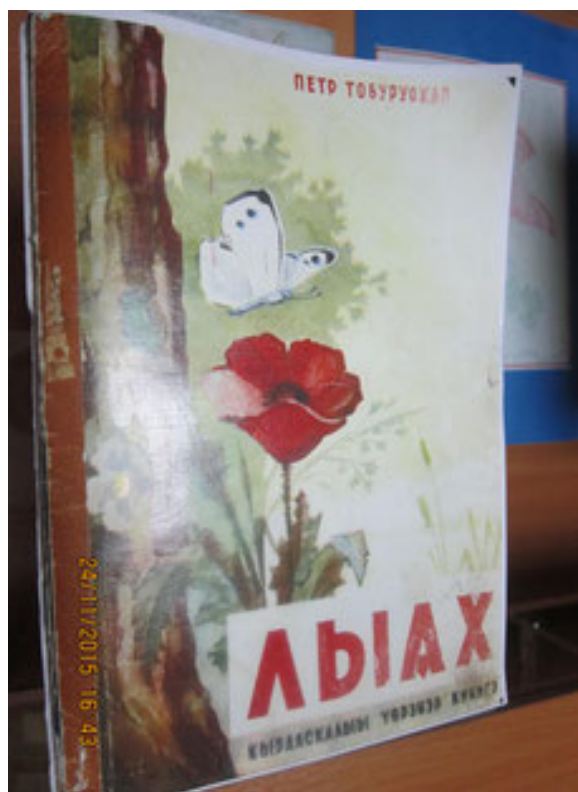

1964 сыллаахха
тахсыбыт.

1973 сыллаахха
тахсыбыт.

П. Н. Тобуруокап оџо аймах тапталлаах поџта

Ырыа буолбут хоһооннор

Саха АССР народнай
артыыһа **Христофор**

Максимов

“Өндөрүүскэ”

“Хаппытыан”

хоһооннору ырыа

гынан ыллаабыта.

Ырыа буолбут хоһооннор

Барыта **264** хоһоонугар ырыа- музыка суруллубут.

1996 сыллаахха “**Мутукча сыта** ” диэн П.Н .Тобуруокап тылларыгар суруллубут ырыанньык тахсыбыта.

Поэт аймахтара

**Николай
Николаевич
Тобуруокап-
филологической
наука
доктора, профессор.**

«Тобуруокап көмүс күһүнэ» Республиканскай хоһоон көнүл түһүлгэтэ Үөһээ Бүлүүгэ

«Тобуруокап көмүс күһүнэ» Республиканскай хоһоон көнүл түһүлгэтэ Үөһээ Бүлүүгэ

«Тобуруокап көмүс күһүнэ» Республиканскай хоһоон көнүл түһүлгэтэ Үөһээ Бүлүүгэ

